

5. Майданик О. О. Поняття і сутність парламентського контролю. *Право України*. № 10. 2004. С. 12-16.

Ключові слова: парламентський контроль, контроль, парламент, державна влада, форми контролю.

Ключевые слова: парламентский контроль, контроль, парламент, государственная власть, формы контроля.

Key words: parliamentary control, control, parliament, state power, forms of control.

ПАНАСЮК ВІТА МИКОЛАЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук

ІНСТРУМЕНТИ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ

В Україні за останні десятиріччя партиципативна демократія (демократія участі) отримала нові імпульси розвитку, що пов'язано із подіями в політичному житті. Вимогою часу є встановлення діалогових відносин між органами державної влади та громадськістю у процесі вироблення та реалізації всіх напрямів державної політики. Запит суспільства на можливість впливати на процес прийняття рішень органами державної влади та громадянського суспільства стимулював державу до прийняття нормативно-правових актів, якими було регламентовано застосування різних форм участі громадян у формуванні та реалізації державної політики. Залучення громадськості до здійснення державної політики це не лише вимога часу, а й необхідна умова прогресивного розвитку, як держави, так і суспільства, оскільки, громадськість є не лише суб'єктом, який здатен через здійснення контролю стимулювати активність елементів державного механізму, а й інтелектуальний ресурс для органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

На сьогодні в Україні участь громадян, інститутів громадянського суспільства, громадськості з застосуванням різних форм регламентована великою кількістю нормативно-правових актів різної юридичної сили, проте в наявності й велика кількість, як пробілів, так і колізій між існуючими нормами. Великою проблемою є унормування застосування інструментів громадської участі на локальному рівні. Зокрема, мова про місцеві ініціативи та громадські слухання, порядок застосування яких визначається статутами територіальних громад або рішенням відповідних рад. Аналіз норм Статутів територіальних громад та Положень про громадські слухання усіх обласних центрів та міст республіканського підпорядкування здійснений експертами Українського незалежного центру політичних досліджень та Координаційної ради з питань розвитку громадянського суспільства при Президентові України

привів до висновків, що «процедури проведення слухань, майже у всіх випадках, є невинувато складними, утруднюють реалізацію права на громадські слухання. Окремі органи місцевого самоврядування, приймаючи ці акти, фактично, узурпувати право скликати громадські слухання, знівельовали даний інструмент або максимально обмежили права територіальних громад. Ця ситуація фактично унеможливує участь членів територіальної громади у процесі вирішення питань місцевого значення, що подеколи призводить до крайніх форм протесту (мітингів, блокування тощо)» [1]. Така ж ситуація і з нормативним регулюванням процесу реалізації місцевих ініціатив, основні проблеми якого полягають в відсутності чітких часових рамок для розгляду місцевої ініціативи та оприлюднення рішень прийнятих за результатами розгляду місцевої ініціативи [2].

Щодо законодавчого рівня регулювання громадської участі, необхідно зазначити, що тривалий час в нормативно-правових актах використовувався термін «громадськість», проте його визначення на законодавчому рівні було закріплено лише у 2017 році в Законі України «Про оцінку впливу на довкілля», відповідно до положення пункту 2 частини 1 статті 1 якого громадськість це – «одна чи більше фізичних або юридичних осіб, їх об'єднання, організації або групи» [3]. Майже через рік у Законі України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 року поняття «громадськість» було деталізовано та уточнено і відповідно законодавець до суб'єктів, які охоплюються поняттям «громадськість» відніс лише тих юридичних осіб, об'єднання, організації або групи, які зареєстровані на території, на яку поширюється дія документа стратегічного планування [4]. Таким чином, законодавець шляхом визначення поняття «громадськість» нормативно закріпив існування самостійного колективного суб'єкта правовідносин з відповідним закріпленням його прав. На відміну від такого колективного суб'єкта конституційних правовідносин як «український народ», який приймає рішення безпосередньо шляхом виборів та референдумів, «громадськість» реалізовує себе як учасник правовідносин через участь індивідуальних та колективних суб'єктів, які охоплюються цим поняттям та з застосуванням відповідно індивідуальних та колективних форм участі в формуванні та реалізації державної політики та прийнятті органами публічної влади рішень.

На сьогодні чинним законодавством передбачено велику кількість інструментів участі громадськості в формуванні та реалізації державної політики, які використовуються з різною частотою та мають різну ефективність.

В залежності від виду суб'єкта інструменти громадської участі можна поділити на: індивідуальні (звернення громадян, запит на публічну інформацію, участь у роботі депутатських комісій, участь у роботі сесії місцевої ради) та колективні (місцеві ініціативи, громадські слухання, громадська експертиза загальні збори громадян за місцем проживання, консультації з громадськістю).

За тривалістю: разові (звернення, запит на публічну інформацію, громадська експертиза, електронні петиції, громадські слухання), періодичні (участь у роботі депутатських комісій, сесій місцевих рад, участь у зустрічах депутатів з виборцями) та постійні (діяльність громадських рад, консультативно-дорадчих органів).

Підсумовуючи, слід зазначити, що в цілому в Україні створено нормативно-правову основу реалізації участі громадськості в формуванні та реалізації державної політики та передбачено застосування великої кількості інструментів такої участі. Проте, для налагодження конструктивної взаємодії між громадськістю та державою необхідним є усунення колізій та пробілів нормативно-правового регулювання.

Список використаної літератури:

1. Правове регулювання громадських слухань [Електронний ресурс]. Режим доступу. – <https://civil-rada.in.ua/pravove-regulyuvannya-gromadskikh-slukhan>.
2. Правове регулювання місцевих ініціатив. [Електронний ресурс]. Режим доступу. – <https://civil-rada.in.ua/pravove-regulyuvannya-miscevikh-iniciativ>.
3. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 р. // Відомості Верховної ради України. – 2017. – № 29. – Ст. 315.
4. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20 березня 2018 р. // Відомості Верховної ради України. – 2018. – № 16. – Ст. 138.

Ключові слова: громадськість, інструменти громадської участі, парципативна демократія.

Ключевые слова: общественность, инструменты участия общественности, партиципативная демократия

Key words: the public, the tools of public participation, the party democracy.

САЛЕЙ МАРИНА ІВАНІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри конституційного права, кандидат юридичних наук

КОНСТИТУЦІЙНІ ЦІННОСТІ В РІШЕННЯХ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

У системі конституційного права формується та виокремлюється така аксіологічна складова його як конституційна аксіологія (вчення про формування, застосування та захист конституційних цінностей як фундаментальних, зокрема, ціннісних основ сучасного конституціоналізму). В свою чергу, під конституційними цінностями слід розуміти гуманістичні, демократично-правові, універсальні конституційно-нормативні об'єкти конституційних правовідносин, що визначальною